

формуванню відповідної поведінки студентів і створенню потрібної освітньої атмосфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція Китайської Народної Республіки, прийнята 1982 р. зі зм. від 2004 р. URL:<https://zh.m.wikipedia.org/zhmo/%E4%B8%AD%E5%8D%8E%E4%BA%BA%E6%B0%91%E5%85%B1%E5%92%8C%E5%9B%BD%E5%AE%AA%E6%B3%95> (дата звернення: 01.05.2022).

2. 奚洁人. 师范院校爱国主义教育的双重机制及其效应. 2003 [Сі Цзерен. Подвійні механізми та ефекти патріотичного виховання у нормальних вузах. 2003]. URL: <https://dys.njnu.edu.cn/info/1026/5341.htm> (дата звернення: 08.08.2024).

УДК 378.37.001

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Сучасні підходи до розвитку творчості вітчизняні дослідники розглядають як такі, що забезпечують аналіз досліджуваного об'єкта, факторів взаємозалежності між розвитком творчої особистості і систематичною активністю, її творчою діяльністю, серед яких системний, кібернетичний, діяльнісний, гуманістичний, особистісний, синергетичний, компетентісний та інші [1–16], а методологію розглядають як концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища (В. Шейко, Н. Кушнарєнко [13, с. 56–57]). Однак, для вирішення проблеми розвитку творчості майбутніх практичних психологів доцільно визначити, які з цих підходів є найбільш ефективними.

Безперечно, вирішення проблеми розвитку творчості майбутніх практичних психологів має базуватися на застосуванні системного підходу до

аналізу явищ і процесів, які є наслідком розвитку творчості майбутніх фахівців спеціальності 053 Психологія (галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки). Системний підхід орієнтує на розкриття цілісності педагогічних об'єктів, виявлення в них різноманітних типів зв'язку та зведення їх в єдину теоретичну систему. Цей підхід допомагає визначити компоненти системи розвитку творчості майбутніх практичних психологів, дослідити умови, що забезпечують ефективність цього процесу, виявити цілі, завдання, зміст підготовки майбутніх практичних психологів.

Кібернетичний підхід дозволяє розробити модель процесу розвитку творчості майбутніх практичних психологів, який проходить декілька етапів і складається як мінімум із трьох підсистем: вхід (ресурсний потенціал), процесор (переробка), вихід (результат). Цей підхід також знайшов свій розвиток у теорії поетапного формування розумових дій.

Діяльнісний підхід (А. Алексюк, Г. Костюк та ін.) в умовах розвитку творчості майбутніх практичних психологів може бути використаний для формування творчого професійного досвіду майбутніх практичних психологів. Він передбачає послідовне їхнє включення у різновиди творчої, практичної та професійної діяльності.

Застосування діяльнісного підходу щодо розвитку творчості майбутніх практичних психологів також визначається системою продуктивного навчання, відмінними рисами якого є: тісний змістовний зв'язок колективної творчої діяльності майбутніх практичних психологів із самостійним і індивідуальним навчанням за індивідуальною освітньою траєкторією; орієнтація творчої діяльності на цілісний, соціально значимий, творчий продукт. За технологією продуктивного навчання в умовах розвитку творчості майбутніх практичних психологів педагог і студент стають продуктивними партнерами. Показниками продуктивності у майбутніх практичних психологів можуть бути: реально виконаний творчий проєкт на основі індивідуальних потреб і інтересів; зростання професійної компетентності у процесі виконання проєкту; здібності до співробітництва, кооперації і партнерства; самостійність і відповідальність.

Показниками продуктивності у діяльності практичного психолога є: здібності до практичного консультування і підтримки клієнта в його діяльності, до взаємодії з ним; створення творчого освітнього середовища; забезпечення умов для продуктивної творчої діяльності індивіда і групи.

Оскільки результатом творчої діяльності майбутніх практичних психологів є відповідний рівень сформованості їхнього творчого професійного досвіду, в системі сучасних підходів до організації дослідження важливе місце займає компетентісний підхід. Аналіз складників компетентісного підходу довів, що особливе значення має творча спрямованість майбутніх практичних психологів, організаторські та лідерські якості, мистецтво управління.

Вирішення проблеми розвитку творчості майбутніх практичних психологів неможливе без застосування гуманістичного підходу. Його завданням в умовах розвитку творчості майбутніх практичних психологів є створення умов для творчої самореалізації та самовдосконалення особистості; підтримки її унікального розвитку через надання максимальної свободи вибору способів діяльності; забезпечення можливостей для експериментування, розвитку особистісного потенціалу тощо. Тому звертаємо увагу на педагогічний процес, заснований на суб'єкт-суб'єктних відносинах, які визнають керівну функцію педагога і функцію самоуправління студента. Цей підхід активізує і стимулює майбутніх практичних психологів до творчої роботи, надає процесу засвоєння знань цілеспрямованості і сприяє більш ефективній творчій діяльності. Дійсно, процес навчання функціонує найбільш ефективно, коли є оптимальне співвідношення між управлінням і самоуправлінням. Так, занадто жорстке управління творчістю майбутніх практичних психологів позбавляє їх ініціативи, а надмірне зменшення керівної ролі педагога веде до погіршення результативності навчання.

Гуманістичний підхід стосовно умов реалізації розвитку творчості майбутніх практичних психологів полягає у забезпеченні високого рівня децентралізації педагогічного впливу, гнучкості та адаптованості педагогічної системи у мінливому освітньому середовищі, створенні такої структури

дидактичного процесу, за якої студенти виконують функції саморозвитку власної творчості, мають можливість глибоко її індивідуалізувати за темпом засвоєння навчального матеріалу з професійно-орієнтованих навчальних дисциплін, дидактичними методами та формами, а також змістом навчання відповідно до змісту освіти, її мети і особливостей психологічної структури особистості майбутнього практичного психолога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гладкова О. А., Лебедик Л. В. Методологічний потенціал синергетичного підходу у професійній діяльності викладача вищої школи : зб. наук. ст. магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. Полтава : ПУЕТ, 2019. 425 с. С. 338–343.

2. Лебедик Л. В. Методологічне обґрунтування організації підготовки педагогічних працівників до проектування у закладах освіти територіальних громад. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин*: колект. монографія / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. Р. Басенко (голова), С. Короєд, Р. Шаравара та ін. Полтава : ППЕП, 2021.

3. Лебедик Л. В., Рябовол Л. В. Методологічні аспекти дослідження проблеми управління навчально-творчою діяльністю студентів : зб. наук. ст. магістрів ф-ту харчових технологій, готельно-ресторанного і туристичного бізнесу ПУЕТ за результатами наук. досл. 2011–2012 навч. р. Полтава : ПУЕТ, 2012. С. 173–178.

4. Лебедик Л. В. Теоретичні та методологічні аспекти фахового зростання особистості майбутнього соціального працівника в умовах особистісно-орієнтованого навчання. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 26–27 листоп. 2020 р., Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ, 2020. С. 59–61.

5. Левченко Т. А., Лебедик Л. В. Методологічні підходи до управління творчою діяльністю майбутніх соціальних працівників. *Неперервна освіта як засіб професійного зростання педагога (м. Тернопіль, Україна, 25 лют. 2022 р.)*. Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, А. Janowski, Ф. І. Полянський, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ТОКШПО, 2022. 298 с. С. 163–167.

6. Павелкіна У. В., Стрельніков В. Ю. Теоретико-методологічні засади навчання з використанням інноваційних технологій : зб. наук. статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наук. досл. 2014–2015 навч. р. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 60–65.

7. Стрельніков В. Ю. Методологічні підходи до управління творчою діяльністю майбутніх менеджерів. *Безперервна освіта як пріоритетний напрямок підвищення професійної компетентності фахівців* (м. Тернопіль, Україна, 16 грудня 2021 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, А. Janowski, Ф. І. Полянський, Г. І. Герасимчук, Н. Б. Стрийвус. Тернопіль: ТОКШПО, 2021. 437 с. С. 363–368.

8. Стрельніков В. Ю. Методологічні підходи і принципи розвитку педагогічної майстерності викладача у проектуванні дидактичної системи. *Сучасні освітні технології у вищій школі* : матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 1–2 листоп. 2007 р.) : тези

доповідей : У 2 ч. Ч. 2 / Відп. ред. А. А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2007. 259 с. С. 233–235.

9. Стрельніков В. Ю. Основні категорії і поняття інноваційних технологій навчання. *Сучасна середня освіта : інновації, методологія, теорія, практика* : тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конф., 7 жовт. 2014 р. / за заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2014. С. 297–300.

10. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2002. Кн.1. 295 с.

11. Стрельніков В. Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: монографія. Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. 335 с.

12. Стрельніков В. Ю. Теоретико-методологічні основи формування духовної культури майбутнього вчителя. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер. Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2016. Вип. 2. С. 38–43. URL : <https://pedagogy.bdpu.org/wp-content/uploads/2017/04/10.pdf>

13. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 7-е вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2011. 310 с.

14. Lebedyk L. V. 1.15. Structural components and functions of projecting activity of future high school teachers. *Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph* / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. Prague, OKTAN PRINT s.r.o., 2020. P. 155–162. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8840>

15. Svitlana O. Shara, Larisa I. Vorona, Iryna O. Kalinichenko, Lesia V. Lebedyk and Larisa M. Olifira. The formation of the humanistic position of the student in the educational process. *Journal of Intellectual Disability. Diagnosis and Treatment*, Volume 8. № 3. 2020. pp. 472-484.

16. Strelnikov V.Yu., Lebedyk L.V., Hura T.V., Sysoieva S.I., Stankevych S.V., Shapovalova E.V., Avilova O.Ye. Leadership and social work in the environmental management system. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. № 11 (2). С. 349–351. URL : <https://www.ujecology.com/articles/leadership-and-social-work-in-the-environmental-management-system.pdf>

УДК 378.013:316.628

Левченко Анастасія Вікторівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти факультету соціальних і
поведінкових наук Харківського
національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди, м. Харків;

Науковий керівник:

Лупаренко Світлана Євгенівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та
інноваційної педагогіки Харківського
національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди, м. Харків